

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglaš: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročnina na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Ali je še čas?

Da je kapitalizem kot gospodarski sistem slab, zanič in trajno nevzdržen, to priznajo danes že mnogi. Večno se ponavljajoče krize in silna brezposelnost sta pač dovolj živa in prepričevalna dokaza za to. Večkrat smo pa že poudarili, da je kapitalistični sistem tudi protikrščanski. To pa ne gre nekaterim v glavo. In vendar še trdimo: kapitalizem je krščanstvu tuj in nasprotujoč gospodarski red. Zakaj?

Gospodarski zakoni niso samo naravni zakoni, ampak tudi moralni zakoni. Napačno uče tisti, ki trdijo, da ima gospodarstvo lastne, od nikoder zavisne zakone. Gospodarski zakoni ne zavise le od denarja, strojev in trgov, ampak zavise in vplivajo tudi na delovanje ljudi, vplivajo tudi na mišljenje ljudi. Da, tako močno moralno sankcijo imajo v sebi, da kazen sledi sama po sebi vsakemu nepravilnemu gospodarskemu ravnanju. Krize so ravno posledice nemoralnega gospodarstva.

V čem obstoji moralna obveza gospodarstva? V socialni odgovornosti in socialni pravičnosti. Investicije, posojila, nove industrijske naprave, plače, cene blaga, višina produkcije, vse to je nemoralno, če ni uravnano po skupni blaginji in po pravici. Ker pa današnji gospodarski kapitalistični red vrši vse to brez vidika skupnega dobrega in brez pravice, je ta gospodarski red nemoralen in nekrščanski. Da, vsak gospodarski red, ki je po svojem sistemu organiziran le na korist posameznika, je nemoralen. Današnji gospodarski red sloni le na dobičku posameznika v škodo celote, in to ni krščansko. In tako gospodarstvo je možno le na principu neomejene privatne lastnine.

P. Wilfried Person družbe Jezusove je napisal v listu »Amerika«: »Velika in strašna resnica je: če ne bo družabni red, ki ga predstavlja sedanji kapitalizem, kmalu zamenjan po drugi upravni metodi privatne lastnine, potem bo s privatno lastnino, vsaj s tisto, ki je v produkciji, konec. Komunisti imajo pravo pot, ali pa bo pod silno težo nujnosti kapitalizem državnim potom uvedel gospodarsko diktaturo.« Da, tako gospodarstvo, kot je danes, ni več mogoče. Ali omejimo privatno lastnino in produkcijska sredstva podružabimo, ali državni kapitalizem ali komunizem. Morda je danes še čas, da vsi krenemo na rešilno pot. Mnogo časa gotovo ni več. Zato pa je danes nujna zahteva, po naravnem zakonu samoobrambe nujna in nujna po morali in socialni pravičnosti, da še krepkeje in še glasneje in odločneje hodimo po poti krščanskega socializma.

Naroči „B E S E D O“

Delavstvo in mednarodnost

Kakor je trgovina mednarodna in bi shirala ter izumrla, ako bi jo zaprli v ozke meje ene države, prav tako je tudi z delom. Kakor se kapital pretaka iz kraja v kraj, prav tako tudi delovna sila — delavstvo. Za trgovino in kapital nima nihče pomislekov, da bi se ne smela svesti udeleževati v mednarodnem svetu in družiti s tujim kapitalom.

Drugo pa je z delovno silo oz. delavstvom. To naj bi, po mnenju nekaterih, moralo ostati v ozkih mejah nacionalizma in se boriti za svoj obstoj samo pod nacionalnimi vidiki. Ali je res varno za posamezne države, da se tudi delo oz. delavstvo družijo na mednarodnih forumih proti združenemu velekapitalu?

Naj gledamo to vprašanje od katerekoli strani, v nobenem slučaju ne moremo ugotoviti, da bi bilo to v resnici kvarno, pa najsi bo za posamezne države ali nacije. Ravno nasprotno. Vse to, kar narodi z višjo kulturo in napredkom posedujejo, je s tem dostopno vsem. Z ljubeznijo, ki jo vsak narod čuti za lastno bit in napredek, se z mednarodnimi stiki prenašajo kulturne dobrine, napredka moderne tehnike in znanosti, tudi drugam. In to vendar ne ostane pri posamezniku, ne ostaja absolutno njegova last, ker on v svojem delu in udeleževanju plemeniti in bogati s svojim znanjem okolje, v katerem živi, in tako svoj narod. Ako so brezpredmetni mednarodni stiki, zakaj potem Društvo narodov, zakaj Mednarodni urad dela? Sicer prva kot druga ustanova še zdaleka ne dosežata svojega cilja in nalog, ki jih imata v teh razrvanih časih. In pri tem je krivo baš to, ker se vsak preveč zapira v ozke meje svoje nacije in države ter smatra, da je tako najbolj prav in bo najlažje ohranil svojo bit. Vsak dan pa se bolj jasno

vidi, da temu ni tako. Da ravno vsled tega vse hira in propada.

Rekli smo, da trgovina in kapital kljub temu, da se jima tudi zapirajo meje, ostajata mednarodna faktorja in ju je nemogoče utisniti v ozke meje ene države ali narodnosti. Sicer pa resno tega nihče ne poskuša, marveč so posamezni ukrepi le obrambnega značaja, da si države zavarujejo svoje produkte.

Kdo pa je tedaj največji nasprotnik mednarodnega združevanja delavcev? Kapitalizem. Ta ve, da bi mu takoj, čim bi se delavstvo znašlo v svojih mednarodnih sindikatih, za vselej odklenalo. Zato podpira na vso moč tiste, ki so proti mednarodnim organizacijam. Kapitalizmu cvete dobiček le takrat, dokler je delavstvo neuko, neorganizirano in slabotno. Zato tak strah kapitalizma pred organiziranim delavstvom. Da zabriše to umazano igro, pa se skrije za nacionalizem. Tako je potem varen pred vsemi napadi. Lahko po mili volji izžema delavstvo in nihče ne sme niti proti temu kaj protestirati, kajti on dela vendar za narodne interese. Res pa je to, da kapitalizem ne pozna nobenega patriotizma, marveč gre vedno tja, kjer čuti, da bo več dobička. Državi pa pusti kopo revežev, ki jih je izžel do skrajnosti.

Delavstvo se dobro zaveda, kam spada. Ono dobro ve čuvati svojo državo in narodnost. In baš zato, da kar več koristi na izboljšanju položaja svoji državi in narodu, bo tudi v bodoče iskalo mednarodnih zvez s svojimi najzgodnejšimi sovrstniki — delavstvom. Le ti so najmanj okuženi po modernem kapitalizmu in bodo edini mogli s svojim velikim idealizmom in požrtvovalnim delom preosnovati sedanji krivični družabni red.

Kapitalizem in parlamentarizem

Jože Gostinčar:

III.

Volitev predsednika Zedinjenih držav severne Amerike Hoovra proti Al. Smithu je stala samo malo vsotico 20 milijonov dolarjev ali 1.130.000.000 Din (12 milijonov za republikance, 8 milijonov za demokrate). Značilni za ameriško volitveno financiranje so direktni prispevki »gospodarskih kraljev« (največjih kapitalistov) za obe stranki. Uvedli so neko pozavarovanje multimilijonarjev. Ob volitvi predsednika v letu 1928 je nastopil neki odlični član nadzorstva »General Motors« s 129.000 dolarji za demokrate in proti prohibiciji. Predsednik družbe je poklonil republikancem 25.000 dolarjev. Na ta način je kapitalistično podjetje v političnem in

seveda tudi v drugih ozirih zavarovano za vse primere. V Ameriki menda prevladuje mnenje, da so bogataši možje gospodarstva predobri za poklicno politiko. Politika se ne dela, politika se da delati. (V Zedinjenih državah je baje 400.000 plačanih poklicnih politikov.)

Ta sicer površni opis kaže precej jasno, kam plove sedanji parlamentarizem in z njim človeška družba pod vplivom in pritiskom velikega kapitala, ki zajema s svojim zlatim korcem čimdalje širše plasti družbe v svojo ekonomsko in politično sužnost.

Navedeni podatki kapitalistične, politične in gospodarske korupcije, obsegajo sicer le velike industrijske države, toda isto, kar se tam vrši, se vrši tudi drugje. En kapitalist velja za tisoč

Poročila z delavskih bojišč

Jugoslovanska socialistična zveza

V kolikor se posamezne skupine niso poslale delegatskih poverilnic za občni zbor centrale, ki se bo vršil v nedeljo 11. junija 1933, naj pravilno izpolnijo izročilo delegatom, ki so kot zastopniki skupin določeni, da se tega občnega zbora udeležijo. Načelstvo.

Rudarji

Huda jama. Zaradi pomanjkanja naročil moramo reducirati, tako se je reklo pri TPD. Kup depniranega premoga pa se krči, gre tudi najdrobnejši, to je zdrob. Začasni delavci s polno paro nakladajo ta premog včasih tudi po deset in več ur na dan. Reducirani rudarji, tudi taki, ki so bili v kopaški kategoriji, iščejo povsod dela in če se jim posreči, da smejo napraviti nekaj dnin za borih 25 Din na dan, so srečni, saj bodo tako zopet mogli kupiti vsaj nekaj koruzne moke za močnik svojim otrokom. Da, tudi pri nas je doma lakota, pomanjkanje, samo da ni to tako vidno, kakor v Trbovljah ali Zagorju, ker so tu reduciranci bolj raztreseni. Oni pa, ki se delajo, se priganjajo ter se jim znižujejo akordi, tako da že marsikateri izmed teh obupava. Kdor vse tole razmotriva ter od blizu pozna, dobi vtis, da kapitalistična družba hoče one, ki so reducirani, uničiti z lakoto, one pa, ki delajo, s prenapornim delom. Da se le upa tako nesramno igrati z rudarji, ki so vendar živa bitja z razumom in voljo. Kadar pa bodo rudarji svoj razum pravilno usmerili in pokazali svojo močno voljo, bo konec tudi tega.

Trbovlje. Strokovna skupina rudarjev vabi vse svoje člane na predavanje o pravilniku bratovske skladišnice. Predavanje se vrši v soboto 10. t. m. ob 5 popoldne v tajništvu.

Trbovlje. Skupina poziva vse podporne člane, ki dolgujejo članarino za leto 1932, naj to poravnajo do 15. junija t. l. Ako članarine do tega roka ne poravnajo, jih bo odbor črtal. Članarina znaša mesečno 2 Din, za celo leto skupaj pa se plača 20 dinarjev. Storitve stojijo dolžnost. Odbor.

Trbovlje. Odbor skupine poziva tudi vse redne člane, ako radi premalega zaslužka ne morejo poravnati članarine, naj to takoj javijo odboru do vsakega 4. v mesecu. To pa velja le za očete številnih družin, ki zelo malo zaslužijo. Vsak pa se mora izkazati z zadnjim izplačilnim listkom.

Viničarji

Sv. Trojica v Halezah. Naša skupina je imela dne 14. maja svoj redni letni občni zbor. Na občni zbor je prihitelo veliko število tovarišev in tovarišic. Iz St. Vida pri Pljuju so poslali svoje zastopstvo v častnem številu. Haloški viničarji so to pot pokazali, da znajo ceniti svojo organizacijo, da je le v njej sami rešitev. Jasno so dokazali, da se ne boje pritiska in groženj od strani gospodarjev, ampak da je združevanje njih osnovna človečanska pravica, ki je zaščitena tudi z viničarskim redom. Ako se organizira kapitalistični razred, potem se mora organizirati tudi delavski razred. Borba posameznika proti kapitalizmu je neuspešna in ne-

drugih, posebno še, če odrine nekaj tisočakov v namene stranke — recte svoje.

Te manipulacije pa dokazujejo tudi, da delovni ljudje, delavci, kmetje, obrtniki, branjevci, trgovci, uradniki, služabniki itd., še nimajo dovolj smisla za svoje stanovske gospodarske interese. Če bi delovno ljudstvo razumelo lastno korist, bi morale izginiti kapitalistične manipulacije.

Idealizem nekdanjih borcev za politično moč delovskega ljudstva in za socialno pravičnost je ob nezavednosti ljudstva, pa tudi nesposobnosti vodilnih politikov utrpel ogromno škodo. Zato bo treba mnogo dela in navora, da se pokvarjeno popravi. V to pa so poklicani vsi, ki delajo in so bili do sedaj zapostavljeni, prevarani in goljufani.

Le pogledimo malo po svetu, pa bomo videli, da vodi vse gospodarstvo in politiko materi-

smiselna. Tega dejstva so se tudi haloški viničarji začeli zavedati. Ko bo organiziran vsak viničar v enotni organizaciji — ki bo povezana z ostalimi tovariši in tovarišicami delavskega razreda, tedaj pride vstajenje za ves proletarijat — tedaj zasije zarja odrešenja tudi haloškim viničarjem. Občni zbor je potekel v najlepšem redu. Z izmučenih obrazov je sijala samozvest in razredni ponos. V odbor so bili izvoljeni: Polanec Andrej, Strnel Anton, Hostnik Franc, Krivec Martin in Nemec Andrej. V razredni skupnosti je bodočnost — v odločnosti moč — v močni organizaciji zmaga.

Papirni čarji

Prevalje. V nedeljo dne 28. maja je imela tukajšnja delavska strokovna skupina svoj redni letni občni zbor. Obstoječe bedne gnotne razmere delavcev so v finančnem oziru članskih dajatev za vzdrževanje tukajšnji strokovni pokret močno oslabilo. Odbor je delal vztrajno in previdno, da se postojanka tukajšnjega kršč. soc. pokreta vzdrži preko vseh neprilik. Pa so tudi člani, ki so se polnoštevilno udeležili občnega zbora, spoznali in umevali poživitev stanovske strokovne organizacije, ki je za delavca neizogibna socialna potreba. V vprašanju članarine je prišlo po splošni debati med zborovalci do sklepa, da bodo člani v bodoče prispevke redno poravnali in ne bo v tem oziru več nedostatkov. Člani imajo itak precej dobre volje za redno poravnavanje članarine, krivda je le v tem, ker se delavcem plače zadržujejo za več mesecev nazaj in isto v znesku dveh tretjin prejema le v nakaznicah za živila. Glede navedenega nedostarka je organizacija imela v zadnjem času mnogo dela in je v tovarni za lepenko storila več tozadevnih posredovanj. Ker pa spor glede nereditosti izplačevanja med delavcem še ni končan, bodo delavci potem svoje organizacije primorani storiti energičen nastop, da se zadeva končno uredi. — V odbor so bili izvoljeni sledeči deloma stari deloma novi odborniki: Kugovnik Jurij predsednik, Grile Vinko podpredsednik, Juh Josip tajnik, Pogorevčnik Karel namestnik, Mikeln Martin blagajnik, Prosen Marko in Apohal Pepca odbornika.

Kemični delavci

Moste. V sredo, dne 14. junija 1933, se bo vršil strokovni sestanek »Strokovne skupine kemičnih delavcev v Mostah« in sicer ob 4 popoldne pri g. Oražmu v Mostah. Vabimo vse člane, da se sestanka sigurno udeležijo. Na sestanku se bo razpravljalo v glavnem o volitvah obratnih zaupnikov v tovarni, katere se vrše 16. junija 1933.

Razno

Produkcija zlata v Kanadi je za leto 1933 ocenjena na 70 milijonov dolarjev. V letu 1932 je znašala vrednost producirane zlata 63.155.925 dolarjev, v letu 1912 pa 12.648.794 dolarjev. Razne delniške družbe, ki so lastnice zlatih rudnikov, so v letu 1932 izplačale za 21 milijonov dolarjev dividend, v letu 1931 pa za 17 milijonov dolarjev. To so dobički!

alistični egoizem v zelo ozkem smislu. Materija in egoizem sta postala bogova politikov in modernih gospodarstvenikov.

Delovno ljudstvo vseh vrst pa žalibog še danes več ali manj, posebno s svojo brezbriznostjo za svoje lastne gospodarske interese podpira gnilo kapitalistično meščansko družbo, namesto da se postavi po svojih organizacijah res na svoje lastne noge.

Delovno ljudstvo, ki garaš in trpiš, pogledj se v ogledalo svetovnih političnih strank, pa boš videlo tudi svoj žalostno spačeni suženjski obraz!

Kako krasno in pošteno vlogo igrata kapitalizem in moderni parlamentarizem naproti ljudstvu, se razvidi iz zadnjih časopisnih poročil in drugih spisov raznih držav.

Taki spisi so zelo poučni, ker nam kažejo vso gnolobo kapitalističnega gospodarstva in od kapitalizma odvisnega parlamentarizma.

Vprašanje odškodnine vajencem

Že v začetku januarja je »Delavska Pravica« objavila predlog uredbe Delavskih zbornic za odškodnino vajencem. Tedaj se za to vprašanje še nihče ni prav zanimal. Končno pa prinaša po šestih mesecih »Obrtni vestnik« predlog zbornice za TOI prav o tem vprašanju. Že predlog Delavskih zbornic vsebuje kar najbolj minimalne zahteve, zbornica za TOI pa znižuje še to skoraj za polovico. Šele 4. leto naj bi vajenec dobil po 80% plače po najnižji dnevni plači delavskega zavarovanja. Sicer pa priobčujemo v ilustracijo predlog tak kot je:

1. Delodajalec, ki daje učencu za čas učenja hrano in stanovanje, mu ni dolžan dati v drugem in tretjem letu nikake nagrade, v četrtem letu pa je dolžan dati mu 10% najnižje povprečno zavarovane dnevne plače za delavsko zavarovanje.

2. Delodajalec, ki ne daje za časa učenja učencu stanovanja in hrane, je dolžan dati mu v drugem letu 10%, v tretjem 30 odstotkov, v četrtem pa 80 odstotkov plače, ki je ugotovljena na enak način, kakor pod točko 1.

3. Delodajalec, ki daje učencu hrano brez stanovanja, mora dati učencu minimalno plačo v višini ene tretjine, a delodajalec, ki daje učencu stanovanje brez hrane, mu mora dati odškodnino v višini dveh tretjin iznosa, navedenega pod t. 2.

4. Ako delodajalec da vajencu obleko in jo je vajenec sprejel, se zniža učencu pravica do odškodnine za vrednost obleke.

Banska uprava objavi vsako leto najnižje povprečne zavarovane dnevne delavskega zavarovanja.

Te določbe ne tangirajo dogovora glede odškodnine za učenje v smislu § 240, točka 8 ob. z.

Kakor moremo iz tega predloga posneti, bodo obrtniki šli za tem, da se za vse stroke uvede štiriletna učna doba. Temu moramo najodločneje protestirati. So sicer gotove stroke, ki zahtevajo daljšo učno dobo, toda še zdaleka ne vse. Ako bi obrtniki v resnici cenili vajence tako, kot se to kaže v zadnjem času, bi predlagali odškodnino v isti višini kot Delavske zbornice, kajti že to je malo manj kot nič.

Poraba železa v posameznih državah

Pri presojanju učinka krize je važno ugotoviti konzum posameznih produktov na glavo prebivalcev v posameznih državah. Poleg hrane in obleke niso nič manj važni tudi drugi postranski produkti n. pr. železo. Tako je revija »Stahl und Eisen« objavila zanimivo tabelo, ki kaže konzum železa na glavo v posameznih državah. Ta konzum je v letu 1931 napram 1929 zelo padel, izvzemši Rusijo. — Tako znaša poraba v Nemčiji 105 kg (240 kg), Belgija-Luxemburg 220 (370), Francija 180 (230), Anglija 188 (270), Italija 40 (65), Avstrija 45 (100), Jugoslavija 16 (20), Češka 72 (120), Rusija 68 (44), Amerika 238 (520), Japonska 35 (60), Avstralija 58 (140), Južnoafriška Unija 56 (98). V oklepajih je označen konzum za leto 1929. Iz tega se vprav vidi, da je kriza zadela ves svet in vzela milijonom delavcev v železni industriji zaslužek. Pa še nekaj je pri tem izredno važnega. Racionalizacija ni dvignila porabe, kakor je bilo pričakovati, marveč jo znižala. Najbolj v Nemčiji in Ameriki. Tedaj v državah z zelo razvito tehniko in industrijo. Ker stroji sami nič ne potrebujejo, tedaj končno tudi nimajo več komu producirati. Delavstvo je brezposelno in nima kupne moči. V tem primeru je to dovolj jasno ponazorjeno.

Pridobivaj novih naročnikov za Delavsko Pravico!

Jože Gostinčar:

V spomin prelatu Kalanu

Dne 3. t. m. je mirno zaspal večno spanje mož, katerega delo je globoko zarezano v brazdo slovenske zgodovine. Ta mož — prelat Andrej Kalan, je samega sebe posvetil najpotrebnejšemu narodnemu delu: izobrazbi, umetnosti, milosrčnosti in ljubezni do siromakov, tu pa posebno do siromašnih otrok. Bil je pa tudi plemenit prijatelj delavcev in njihov krščansko socialističnih organizacij.

Prvič je prišel v stik z večjim številom delavstva v poletju leta 1893 ob priliki skupnega romanja na Šmarno goro ljubljanskega predilniškega delavstva. Tedaj se je z njegovo ljubeznivostjo nasproti delavcem javno pokazal kot njihov prijatelj, kar je držal potem vse svoje življenje.

Ko se je v letu 1894 ustanovilo »Slovensko katoliško delavsko društvo«, je to društvo pozdravil z največjim veseljem ter je prisostvoval tudi prvi seji odbora, ki se je vršila v gostilni Društva rokodelskih pomočnikov. Na tej seji se je z vso vnemo zanimal za tedanje delavske težnje in želje. Pri tej seji je bil navzoč tudi dr. Krek.

Ko se je l. 1895 ustanovilo I. delavsko konzumno društvo v Ljubljani, je šel tudi tej organizaciji na roke.

Podpiral je z osebnimi kreditnimi podpisi tudi »Slovensko delavsko stavbno društvo« in se živo zanimal za prospeh te delavske ustanove.

Bil je dobrodušen in odkrit mož, ki se je vedno postavil za resnico in povedal vsakemu svoje mnenje, ne da bi koga žalil.

Bil je katoliški duhovnik in Slovenec, brez osebne pohlepa, zato ga vidimo do zadnjega diha v delu za siromake.

Ko je prišel leta 1918. prevrat, je g. Kalan najodločnejše zastopal narodno slovo in delal na to, da se je v Ljubljani ustanovila paritetna vlada treh strank.

Kaj je bil g. prelat Kalan dijakom in mladim pisateljem, bo težko kdaj v celoti znano.

Z dr. Krekom sta bila najboljša zaupna prijatelja, iz česar se da sklepati, da prelat Kalan ni bil kak pogojni prijatelj delavskih organizacij, kakršnih žalibog med današnjo inteligenco veliko najdemo.

Bil je mož katolik, ki ni delal za svojo, temveč za božjo slavo in blagor slovenskega delovnega ljudstva.

Takemu možu, smo delavci dolžni hvaležen spomin in molitev!

Velika cerkvena slovesnost v Ljubljani

Dne 29. in 30. julija letos bomo katoliški Slovenci skupno čim dostojneje proslavili 1900 letnico smrti in vstajenja Zveličarja Jezusa Kristusa.

Veličastneje, pomembneje in lepše ne bi mogli počastiti Slovenci obletnice odrešenja kot ob priliki biserne maše staroste slovenskih cerkvenih knezov nadškofa dr. Antona Bonaventura Jegliča.

V ta namen hočemo prirediti sledeče slovesnosti:

Dne 29. julija slovesno sprejmemo vladiko dr. A. B. Jegliča, ko se pripelje iz Gornjega grada v Ljubljano.

Zvečer ob 8 isti dan v Unioinu slavnostni koncert in poklonitev katoliških organizacij svojemu ustanovitelju nadškofu dr. A. B. Jegliču.

V nedeljo, dne 30. julija dopoldne biserna maša nadškofa dr. A. B. Jegliča na Stadionu v Ljubljani. Pri sv. maši ljudsko petje, katero organizira Pevska zveza v Ljubljani. Slavnostni cerkveni govor govori škof ljubljanski dr. Gregor Rožman. Po slovesni službi božji revija župnijskih godb, ki nastopajo posamezno in v skupinah. Popoldne istega dne slavnostni koncert Pevske zveze

DELAVSKA MLADINA**Delavski mladini**

Današnja doba je polna nejasnosti. Kakor z megljo so zakrite misli vseh ljudi, da še brat brata ne pozna, da je tuj oče sinu in da niti pristaši istih nazorov med seboj drug drugemu ne zaupajo. In zakaj to? Med nami manjka odkritih ljudi. Dosti preveč je le iskalcev dobičkov, dosti preveč ljudi, ki stremijo predvsem za lastnim materialnim blagostanjem. Pri tem gredo preko vseh drugih in se v svoji brezobzirnosti ne brigajo za koristi svojih trpečih sobratov. To so kapitalisti s svojimi požrešnim pohlepom po mamoni in dobičku, ki izročajo milijone ljudi — delovnih in pridnih, poginu in trpljenju, samo da se njihove blagajne ne osuše! To so vsi tisti politični »voditelji«, ki z bobnečimi in vabečimi frazami vabijo za seboj delovne mase, a ko enkrat sedijo za mizo in se z žulji svojih volivcev in pristašev nasičujejo in uživajo sadove drugih, pa jim ni mar za trpljenje in tožbe niti svojih rednikov! Da, to so celo nekaterniki, ki pridigajo socialno preobrazbo sveta, sami pa včasih svojim bližnjim ne priznavajo niti najosnovnejših pravic življenja!

Ali ni rešitve iz te močvare, v katero se svet pogreza?

Da, rešitev je! In sicer rešitev, ki bo pomedla z vsemi temi pijavkami in nenasitneži. Rešitev je v Tebi, delavska mladina! Ti mladenič, ki si, ko si končal ljudsko šolo, prijel v svoje roke kladivo, žago, kramp, motiko, ti, dekle, ki si v zgodnji mladosti začelo ustajati v ranih urah, da si pomagalo trpeči materi, da si potem hitelo na delo v tovarno, v službo, v urad, vidva sta poklicana, da začneta reševati potapljaljoči se čoln človeštva! Vi vsi, ki so vaši starši od svojih ust pritrkali in s

Naši cilji

Značilno za naš čas je, da je slovenska krščanska delavska mladina ostala brez svojega pravega glasila. Povsod v drugih državah, kjer je krščansko socialistično gibanje razširjeno, izhajajo za mladino ali posebni listi ali pa izdajajo večji strokovni listi občasno posebne priloge, ki so namenjene predvsem in izključno delavskemu naraščanju. V teh listih se delavska mladina seznanja z vsemi kulturnimi gibanji, da jih more potem kritično in pravilno presojati. Upeljava se v praktično življenje z raznimi strokovnimi in socialno važnimi razpravami in razmotirvanji. Poskrbljeno je tudi za njeno razvedrilo in zabavo. V vsem so pa ti listi in priloge dosledni in gredo za preizkušeni notami svojih starejših. Vprav v tem se tudi kaže življenjska zrelost in sposobnost dotičnih voditeljev delavskega krščanskega soc. mladinskega pokreta. Kajti jasno je, da so v bojih preizkušena pota in sredstva naših starejših vsekakor boljša in pravilnejša, kakor pa katerasibodi še tako lepo zveneča ideja ljudi, ki vstanejo na obzorju liki meteorji.

Da se napravi konec temu nezdravemu delovanju poedincev, smo se odločili, da si poiščemo mi mladi krščanski delavci prostor tam, kjer so se naši očetje borili za svoje pravice. Zato smo otvorili ta zaenkrat še skromen in tesen kotiček, ker nam pač sredstva ne dopuščajo, da bi se že takoj v začetku izdajala posebna priloga v »Delavski Pravici«. Pa vsi tisti, ki so zdravi in dobre volje, bodo zadovoljni tudi s tem in bodo napeli vse svoje sile, da se bo čimprej uresničila naša želja po posebnih prilogi. To bo pa mogoče doseči le na ta način, da se čim bolj razširi krog naročnikov »Delavske Pravice«, da se tako zveča njena naklada in zmanjšajo stroški. Zato je dolžnost vsakega mladega delavca, da pridobi vsaj enega naročnika.

Tako se bo čimprej iz teh skromnih pričetkov razvila posebna priloga kot edino pravo glasilo slovenske krščansko socialistične delavske mladine!

Tu v tem kotičku se bomo med seboj razgovarjali in se pripravljali na to, da v bodočnosti, ko bodo onemogli naši očetje, prevzamemo sami njihova mesta. Zato je velik greh, prelomiti s tradicijo starejših in pričeti nekaj popolnoma novega. Vsak pravilen razvoj se vrši na podlagi že dobljenih izkušenj in vprav v tem se kaže tudi zdravje vsakega pokreta. Vsled tega se bomo tudi mi postavili na trdne temelje, ki nam jih je zgradil Krek s svojimi soborci in bomo le v tej smeri delali in se borili za zmago naših krščansko socialističnih idej in ciljev. Ker pa se bori sedaj za zmago in uresničenje idealov našega velikega vodje le »Delavska Pravica«, je tudi nam mesto le pri njej in nikjer drugod!

Med nami

Na tem mestu bomo prinašali dopise iz vrst delavskega naraščanja. Zato vas vabimo, da čimprej pristopite v naš krog in se oglašate v našem kotičku. Pokažimo tudi mi, delavski mladci, da ne spimo in da znamo, če treba, tudi zasukati peresa. Naj bo ta kotiček veren odsev našega gibanja in naših hotenj.

Vse kar zanima kateregakoli od vas, zanima tudi druge. Zato ne ohranjajte skrivnosti zase, temveč jo v svojem glasilu sporočite svojim tovarišem! Pišite, kako vam bo ugajala ta priloga! Kako se razvija pri vas krščansko delavsko mladinsko gibanje! Posebno je to važno za vse tiste kraje, kjer so že ustanovljeni mladinski odseki v okolišnih strokovnih skupin ali delavskih društev. Sporočite svoje želje, podpirajte nas z nasveti! Tako se bomo medseboj spoznali in se vse trdneje povezali.

Namenjen pa je ta prostor tudi delavskim mladinskim strokovnim vprašanjem! Zato le na dan z vsemi težavami, ki vas ovirajo in se vam stavijo, da se ne morete udeleževati v našem pokretu. Tudi delavska mladina ima pravico do organiziranja.

Pišite in sodelujte, da bo naša priloga čim bolj pestra.

Doma in po svetu

† Prelat Andrej Kalan je odšel in nas zapustil za vedno. V soboto 3. t. m. je ob 5 popoldne mirno v Gospodu zaspal. Blagi pokojnik je bil eden onih velikih mož Krekovega kova, ki je delavstvu v njegovem težkem boju pomagal in delal, kar je bilo v njegovih močeh. Naše kršč. soc. delavstvo ga bo kot svojega starega voditelja ohranilo v častnem in trajnem spominu.

V Sarajevu se je na binkoštno nedeljo vršilo veliko zborovanje JRKD. Kot glavna govornika sta nastopila ministrski predsednik dr. Srškič in minister Kramer. Ministrski predsednik Srškič je naglašal, da se bodo izvedla večja javna dela v svrhu ublažitve brezposelnosti, uredilo se bo vprašanje kmečkih dolgov in izvedle občinske volitve v dveh banovinah. Glede Male zveze je izjavil, da je to tvorba, ki bo znala odbijati vse napade revizionistične politike.

Občni zbor Zadrugne zveze, ki se je vršil v četrtek 1. junija v Ljubljani je potekel v znamenju denarne krize. Kakor že večkrat, se je tudi tu ugotovilo, da je vzroka denarne krize iskati v nezaupanju do denarnih zavodov. Velike težave so tudi v tem, ker je za sedanje razmere obrestna mera previsoka.

Mala zveza, ki je zborovala v Pragi je svoje delo končala. Sklep, ki se bo tudi izvedel, je, da se je ustanovil gospodarski svet, ki bo sestavljen še iz treh pododborov držav Jugoslavije, Romunije in Češke. Ta gospodarski svet bo imel nalogo urediti

Delavska mladina poroča

Prevalje. Na občnem zboru skupine 28. maja se je upostavljal tudi mladinski odsek, ki bo nudil delavski mladini dobro strokovno vzgojo, ker le na ta način si bomo vzgojili dobre delavske voditelje in strokovničarje. Za voditelja tega odseka je občni zbor izvolil agilnega tov. Pogorevčnika Karla. Zeteli je, da bi obstojala med člani vzajemnost in sodelavnost z odborom, da bi mogel ta poverjeno mu nalogo res uspešno vršiti.

Ali si že član Krekove knjižnice?

kar najbolj skupno enotno reševanje vseh gospodarskih problemov navedenih držav. O paktu štirih so rekli, da je Mala zveza odločno proti vsaki reviziji, ki jih baje ta pakt vsebuje. Napovedane zveze s Poljsko in zblizanja z Rusijo tudi to pot nismo dočakali. — Povsem jasno je, da Francija ne želi imeti pred seboj močnega slovanskega bloka, ker bi ji morda potem križal njene račune.

Uvozno prepoved iz sosednje Avstrije je ministrski svet 31. maja ukinil. Prepoved je tedaj trajala 4 dni. Kakor smo poročali, je bila pri tem Avstrija bolj prizadeta in je zaradi tega dovolila večji uvoz svinj in goveje živine iz Jugoslavije, kar je pravzaprav vzrok, da je Jugoslavija segla po tako radikalnem ukrepu.

grajski, ljubljanski in banjelški oblastni odbor iz svoje zveze. Vzrok navaja v tem, da so bili v preteklem poslovnem letu zelo deficitni. Hoteli so jim znižati kvoto, na kar pa niso pristali. Ker centrala ne more pristati na to, da bi vzdrževala deficitne organizacije, jih je izključila.

Nemčija je primorana proglasiti moratorij za nemške dolge v inozemstvu. Ni še znano ali bo moratorij popoln ali samo delen, kakor tudi koliko časa bo trajal. Gotovo je to, da stojimo pred svetovno gospodarsko konferenco v Londonu, s katero hoče Nemčija opozoriti na svoje dolge in pokazati, da je nezmožna plačati in obrestovati v višini, ki ji je bila do sedaj določena. Za Nemce vsakoraz značilna gospodarska poteza.

Dr. Dollfuss, avstrijski kancler, je odpotoval v Rim, da podpiše konkordat z Vatikanom. Doma ima resne težave, posebno z mladino, ki vsa navdušena za Hitlerja prireja demonstracije, katere mora zavirati z oboroženo silo.

Socialna in gospodarska politika

Padanje hranilnih vlog. Hranilnih vlog je vedno manj. Narodna banka ugotavlja v svojih statističnih podatkih, da so od 1. decembra 1932 pa do 1. marca 1933 padle vloge za 243 milijonov. Vse vloge vseh bank pa so znašale 1. marca 1933 9983 milijonov. Marca 1931 so znašale še 14.170 milijonov. Padle so tedaj več kot za eno tretjino.

Iz internacionalne

Krščanska strokovna internacionala k položaju v Nemčiji. Revija internacionala pravi to-le: Hakenkrajce vlada nad Nemčijo. Nacionalna revolucija je postala dejstvo, ki je največje važnosti za ves svet. Nova vlada hoče biti nacionalna in hoče ozdravljenje celega naroda, pa tako ozdravljenje ne more priti po eni stranki, pa čeprav ima večino glasov. Narod je več kot vsota strank.

Narodno ozdravljenje je nemogoče brez sodelovanja vseh sil narodne moči. In strokovne organizacije, ki jih je ustanovilo delavstvo za svojo zaščito, ki jih je organiziralo ob največjih zaprekah, so narodna sila, ki se ne sme podcenjevati.

Če namerava nemška vlada ustvariti nov red brez strokovnih organizacij ali z njim podobnim spačkom, ki jim ne bo odgovarjal po bistvu, bo doletela Nemčijo škoda, ki se ne bo mogla popraviti v eni generaciji.

Naše nemško krščansko strokovno gibanje, ki je tudi v svojem imenu poudarilo svoj narodni karakter, kot se je to zgodilo tudi v drugih deželah, je preciziralo svoje stališče dne 17. marca na seji centrale v Essenu...

Iz bratske Češke

Iz delovanja delavskih organizacij v CSR. »Slovenský Robotník« od 15. maja poroča, da je pri volitvah obratnih zaupnikov v največji tovarni na Slovaškem t. j. »Mautnerových textilních závodích v Rybárpoli pri Ružomberku« dobila lista Slov. kršč. soc. strok. združenja 751 glasov in 6 mandatov. Od prejšnjih volitev je napredovala za 112 glasov. Imajo absolutno večino, ker so dobili več kot socialni demokrati, komunisti in češki socialisti skupaj. Slovaško delavstvo ima svojo centralo in ima prijateljske zveze s kršč. soc. del. organizacijo v Brnu. Pri slovaški strokovni organizaciji deluje že deset let kot tajnik tov. R. Čavojský, ki se je začel kot strokovničar udeleževati najprej v Banský Bistrici in v Ružomberku, sedaj pa uspešno vodi centralo v Bratislavi. — Organizacije v Brnu oz. na Moravi živahno delujejo, prireajo zborovanja itd. Zadnja »Budoucnost« napoveduje občna zbora zveze bajtarjev in malih kmetov, kateri naj bi se združili v eno samo zvezo.

Čitaj „BESEDO“!

Upton
Sinclair:

DOLARJI

roman

Hotel je videti Lulu Belle. Vsak dan, ko je šel na delo, je nosil samo to misel: Ali bo prišla? Risal si je v duhu, kako bo stopila v sobo in njeno trkanje mu bo razburilo srce. Premišljal je: kaj ji bom rekel? Kako bom napravil, da bom z njo sam? Če je moral iti od Warrenerja ne da bi jo bil videl, je bil ves bolan od razočaranega upanja. Ni maral za jed. spet je slepo blodil po ulicah in po glavi so se mu podili obsedeni načrti: da bi ji telefoniral, ji pisal pismo, pošepetal njenemu dedu ta ali oni razlog, da jo mora povabiti.

Ugotovil je, kje stanuje; stanovala je v razkošni zgradbi v najmodernejšem okrožju, kjer so stale vile Wallaceja C. Macya, »Zemljišča in zavarovanja«. Znova in znova so ga noge nezmotljivo in neizogibno zanašale tja, a ko je došel pred hišo, ni mogel drugega, kakor šetati dalje, zakaj mr. Macy je kakor pravi »nepremičninari« veroval v moč reklame in vsa njegova posest je ležala na široko odprta očem potnikov s krožnih voženj. Na širnih tratih ni bilo nič žive meje, niti grma ne, za katerega bi se bil lahko skril kak od ljubezni bolan mladenič. Jed je moral naprej, mogel je samo pogledati na svetla okna in se vprašati: V kateri sobi je Lulu Belle in kaj neki počenja zdaj?

In nepretrgoma so mu kolena neprijetno drhtela, mraz ga je spreletaval po hrbtu, vroča rdečica ga je polivala po licih! Jeda so morale skrb, a še nikdar ni prestajal takega nemira in obupa. Ni mogel ne jesti, ne spati, nobeno kolesce ni hotelo več teči. Ali ljudje v takih krizah zblazne? Ali kaj počno? Jed ni nič vedel, pa tudi ni poznal nikogar, da bi mu hotel zaupati svojo skrivnost. Obljubil si je, da ne

bo več mislil na stvar, poskušal se je vreči na učenje; a kar na lepem je od kje privalovalo razburjenje, ki je njegov sklep spet postavilo na glavo.

V.

Pretekli je teden. Jed je bil že ves obupan, a še vedno pripravljen na to, da bi vprašal mra. Warrenerja, če je Lulu Belle bolna; tedaj mu je pa prišla na pomoč sreča. Stari gospod je bil vprav dobro zaspal, Jed je sedel s knjigo v prednji sobi, ko so se na mah odprla vrata — in prikazala se je Lulu Belle. Tokrat v oranžnem kompletu.

»Oh, kako je z vami, mr. Rusher?« je vprašala na svoj preprosti prijazni način.

»Kako je, Lulu Belle?« Sklenil je, da bo danes ostal miren in dostojanstven, naj pride kar že hoče. »Ded je pravkar zaspal.«

»Za ta čas pojdem k teti Lucile.«

Jed se je podvizal. »Rad bi se z vami nekaj pogovoril, če vam ni neprilичno. Sklenil sem, da vam bom odgovoril na tisto vprašanje.«

»Oh, mr. Rusher!« Pogledala ga je z resnimi, velikimi, sinjimi očmi. »Sem že zvedela.«

»Ste že —?«

»Da! Spoznala sem nekega fanta in ga vprašala, pa mi je povedal.«

»V Jedovi glavi se je spet začelo vse vrteti, a obdržal je svoj mirni izraz. »Povedal vam je? In potem?«

»No, potem mi je dejal, kaj morava storiti, da bova dobila otroka, ker se mi je zdelo, da bi on to znal, sva pa kar naredila.«

Stolp Jedovih visoko nakopičenih upanj se je zrušil in v oblaku prahu tresčil na tla. Glas mu je odpovedal, ni mogel drugega, kakor sedeti in strmeli vanjo.

Čitaj in nabiraj nove naročnike
za »DELAVSKE PRAVICE«!